

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
АВТОМОБІЛЬНО-ДОРОЖНІЙ УНІВЕРСИТЕТ

ПРОГРАМА ТА МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до виконання контрольної роботи
з дисципліни «Методологія наукових досліджень»
для студентів спеціальностей 051 – «Економіка»,
076 – «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

Харків, ХНАДУ, 2018

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний автомобільно-дорожній університет

До видавництва й у світ дозволяю
Проректор

І. П. Гладкий

ПРОГРАМА ТА МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до виконання контрольної роботи
з дисципліни «Методологія наукових досліджень»
для студентів спеціальностей 051 – «Економіка»,
076 – «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

Всі цитати, цифровий, фактичний
матеріал і бібліографічні відомості
перевірені, написання сторінок
відповідає стандартам

Затверджено
методичною радою
університету
протокол № __ від _____

Укладач:

Бабайлов В.К.

Відповідальний за випуск:

Дмитрієв І. А.

Харків, ХНАДУ, 2018

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний автомобільно-дорожній університет

ПРОГРАМА ТА МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до виконання контрольної роботи
з дисципліни «Методологія наукових досліджень»
для студентів спеціальностей 051 – «Економіка»,
076 – «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

Затверджено
методичною радою
університету
протокол № __ від _____

Харків, ХНАДУ, 2018

Укладач: Бабайлов В.К.

Кафедра економіки підприємства

ВСТУП

Дисципліна «Методологія наукових досліджень» відноситься до дисциплін професійної та практичної підготовки спеціалістів зі спеціальності 051 «Економіка» (галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки») та спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля і біржова діяльність» (галузь знань 07 «Управління та адміністрування»).

Метою вивчення навчальної дисципліни є формування спеціальних знань з методології наукового дослідження.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є загальні закономірності, методики та методологія наукового дослідження у дипломному проектуванні, нормативні документи щодо порядку виконання, контролю, оформлення і порядку захисту дипломних робіт.

При виконанні контрольної роботи студент використовує знання, отримані при вивченні дисциплін «Економіка підприємства», «Основи менеджменту», «Менеджмент», «Методологія наукових досліджень» і показує вміння застосовувати ці знання для рішення конкретних задач.

Виконуючи контрольну роботу, студент повинен орієнтуватися на використання новітньої інформації й інформаційних технологій, максимально використовувати комп'ютерну техніку при виконанні роботи й обробці матеріалу.

ПРОГРАМА ДИСЦПЛІНИ

Тема 1. Практика як дослідження і виробництво

- 1.1 Сутність дослідження як вид практики отримання нового знання.
- 1.2 Зміст дослідження. Засоби дослідження

Тема 2. Методологія дослідження

- 2.1 Методики і метод. Методики як конкретні правила дослідження, застосування методу (сутність).
- 2.2 Метод як одне загальне правило будь-якого дослідження (сутність).

Тема 3. Наука методологія

- 3.1 Наука – вищий рівень організації знання.
- 3.2 Особливість науки методології.

Тема 4. Фундаментальне дослідження

- 4.1 Сутність фундаментального дослідження. Зміст фундаментального дослідження.
- 4.2 Фундаментальні методики: Ідея, Гіпотеза, Концепція, Теорія, Основна теорія, Наука.

Тема 5. Експериментальне дослідження

- 5.1 Експериментальне дослідження як апробація і впровадження теорії.
- 5.2 Результати експериментального дослідження як інновації і новітні продукти, прикладні методики, методології, техніки, технології

Тема 6. Прикладне дослідження

- 6.1 Види прикладних досліджень. Експериментальне дослідження. Виробниче дослідження.
- 6.2 Місце прикладних досліджень. Місце виробничих досліджень.

Тема 7. Методики фундаментального дослідження

- 7.1 Мета, роль, місце методик фундаментального дослідження. 7.2 Ідея, гіпотеза, концепція, теорія, основна теорія, наука

Тема 8. Методики експериментального дослідження

8.1 Мета, роль, місце методик експериментального дослідження. Моделі прийняття рішень.

8.2 Експеримент. Раціоналізаторська практика як методика. Методика аналогії

Тема 9. Методики прикладного дослідження

9.1 Методики практики менеджменту і виробництва. Прикладні методики менеджменту.

9.2 Прикладні методики виробництва: вимірювальні та контрольні.

ВКАЗІВКИ ДО КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Головним критерієм обсягу контрольної роботи є достатній ступінь розкриття заданих до розгляду тим, але не менш 15 - 20 сторінок.

Виконання даного завдання передбачено у формі індивідуального варіанта для кожного студента. Щоб уникнути повторення варіантів завдання, студент повинен вибрати номер свого варіанта відповідно до двох останніх чисел залікової книжки. Конкретний варіант визначають дві останні цифри номера. Наприклад, якщо номер студентського квитка «981023», то використовуються передостання цифра тобто «2» і остання цифра «3».

Вихідні дані для виконання контрольної роботи задає викладач, як правило, відповідно до таблиці вихідних даних, приведених у методичних указівках (див. табл. 1).

Таблиця 1 – Розподіл номерів тестових завдань по варіантам

		Остання цифра									
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	0
Передост	1	1,30	2,11	3,30	4,23	5,24	6,30	7,26	8,17	9,18	10,19
	2	11,20	22,12	13,23	14,24	15,25	16,26	17,27	29,18	19,27	30,20
	3	21,31	22,11	23,19	24,18	25,3	26,20	27,18	28,14	29,16	30,15

4	1,30	2,30	3,22	4,23	5,24	6,25	7,26	8,27	9,28	10,15
5	11,30	15,22	13,24	14,11	25,15	16,26	9,17	18,27	19,24	20,16
6	21,11	22,12	23,19	24,30	25,13	26,10	27,18	28,18	29,16	30,14
7	17,30	2,30	3,22	4,11	5,24	6,25	7,26	8,27	9,28	10,29
8	13,30	12,22	13,23	22,16	15,25	30,16	17,10	18,13	19,30	17,10
9	21,11	22,21	23,29	24,30	25,19	26,10	27,28	28,14	16,26	30,11
0	11,28	12,23	13,43	14,13	19,25	16,26	17,10	18,28	19,29	20,10

ЗМІСТ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Зміст контрольної роботи повинен відповідати завданню.

Контрольна робота оформляється у виді пояснювальної записки, що повинна містити (названі в порядку проходження і нумерації):

- титульний лист;
- зміст;
- вступ;
- розділи основної частини;
- висновки;
- список використаних джерел;
- додатки (при необхідності).

У зміст включаються найменування всіх розділів і підрозділів основної частини з вказівкою номерів сторінок, на яких розміщується початок розділу (підрозділу).

У вступі коротко викладають оцінку сучасного стану проблеми, її актуальність, мету роботи і галузь застосування.

Вступ розміщують на окремій сторінці.

Основна частина контрольної роботи повинна містити:

1. Назва першої теми.
2. Назва другої теми.

Висновки розташовують безпосередньо після основної роботи, починаючи з нової сторінки. В них повинна знаходитися оцінка отриманих результатів роботи, їхнє можливе використання і значимість роботи.

Перелік посилань містить джерела, на які є посилання в основній частині роботи, починаючи з нової сторінки. У

відповідних місцях тексту повинні бути посилання на порядкові номери літературних джерел, приведені в квадратних дужках. Бібліографічні описи в переліку посилань приводять за абеткою. Бібліографічні описи літературних джерел повинні бути виконані відповідно до «Бібліографічні описи документа. Загальні вимоги і правила складання».

Об'єктом опису може бути книга, періодичне видання, стаття, розділ, глава з книги і т.д.

Додатки, як правило, містять важливий, але не маючий прямого відношення до виконаної роботи матеріал, а також громіздкі або однотипні табличні, розрахункові або графічні матеріали. Додатки формуються як правило по потребі.

ПЕРЕЛІК КОНТРОЛЬНИХ ТЕМ З ДИСЦИПЛІНИ «МЕТОДОЛГІШІЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ»

1. Місце дисципліни.
2. Об'єкт дисципліни
3. Мета дисципліни
4. Практика (сутність)
5. Зміст практики
6. Виробництво (сутність)
7. Дослідження (сутність)
8. Зміст дослідження
9. Методологія дослідження.
10. Технологія дослідження
11. Метод: сутність та зміст.
12. Сутність методики
13. Основні види досліджень
14. Фундаментальне дослідження (основні аспекти).
15. Фундаментальні методики.
16. Ідея.
17. Гіпотеза.
18. Концепція.
19. Теорія.
20. Основна теорія.

21. Наука.
22. Парадигма (основні аспекти).
23. Коротка характеристика методик апробації.
24. Три основні зв'язки фундаментальних методик: залежність, закономірність, закон.
25. Експериментальне дослідження (основні аспекти).
26. Прикладні дослідження (основні аспекти).
27. Зв'язок основних видів дослідження.
28. Основні результати фундаментального дослідження.
29. Основні результати експериментального дослідження.
30. Основні результати прикладного дослідження.

ОФОРМЛЕННЯ ТЕКСТОВОЇ Й ІЛЮСТРАТИВНОЇ ІНФОРМАЦІЇ

Текстова частина контрольних робіт оформляється на аркушах формату А4 (297x210мм). Контрольні роботи можуть бути виконані рукописним способом, а також машинописним або машинним (комп'ютерним) способом на одній стороні листа білого папера.

При машинописному способі роботу виконують через півтора інтервали; при комп'ютерному наборі – з розрахунку не більш 40 рядків на сторінці за умови її рівномірного заповнення і висотою букв і цифр не менш 1,8 мм, що відповідає текстовому редакторові «Microsoft Word» з використанням шрифту Times New Roman через 1,5 інтервалу з розміром шрифту 14.

Текст контрольної роботи варто друкувати, дотримуючи розмірів полів: верхнє, лівє і нижнє – не менш 20 мм., праве не менш 10 мм. Окремі слова, формули, знаки, що вписують у видрукований текст, повинні бути чорного кольору. Допускається помилки, описки і графічні неточності зафарбовувати білою фарбою (коректором) з нанесенням на тім же місці виправленого зображення.

Не допускається довільне скорочення слів у тексті, у таблицях, на малюнках і т.п. Скорочення слів і словосполучень у пояснювальній записці повинні виконуватися відповідно до діючих стандартів.

Заголовки структурних елементів «ЗМІСТ», «УВЕДЕННЯ», «ВИСНОВКИ», «ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ» не нумерують і друкують прописними (заголовними) буквами в середині рядка без крапки наприкінці, не підкреслюючи.

Розділи і підрозділи повинні мати заголовки, пункти і підпункти можуть мати заголовки. Заголовки підрозділів, пунктів і підпунктів тексту варто починати з абзацу і друкувати малими літерами, не підкреслюючи, без крапки наприкінці.

Переноси слів у заголовку розділу не допускаються.

Між заголовком і наступним або попереднім текстом повинна витримуватися визначена відстань (пробіл):

- при машинописному способі – не менш трьох інтервалів;
- при машинному способі – не менш двох рядків.

Сторінки варто нумерувати арабськими цифрами, дотримуючи наскрізної нумерації по всьому тексту, починаючи з титульного листа, номер сторінки на якому не проставляють.

Номер сторінки проставляють у правому верхньому куті сторінки без крапки наприкінці.

Розділи, підрозділи, пункти, підпункти пояснювальної записки варто нумерувати арабськими цифрами без крапки.

Підрозділи повинні мати порядкову нумерацію в межах кожного розділу, що складає з номера розділу і порядкового номера підрозділу, розділених крапкою. Після номера підрозділу крапку не ставлять.

Ілюстрації (малюнки, графіки, схеми, діаграми) варто розташовувати безпосередньо після тексту, у якому вони згадуються вперше, або на наступній сторінці. На всі ілюстрації повинні бути дані посилання в тексті.

Ілюстрації можуть мати назви, що поміщають під ілюстрацією. При необхідності під ілюстрацією поміщають пояснювальний текст.

Ілюстрація позначається словом «Рисунок» і нумерується арабськими цифрами. Номер ілюстрації складається з номера розділу і порядкового номера ілюстрації, розділених крапкою.

Наприклад, «Рисунок 2.1 – Графік динаміки зміни забезпеченості запасними частинами автотранспортних підприємств» поміщений у другому розділі, має перший порядковий номер.

Таблиці варто розташовувати безпосередньо після тексту, у якому вони згадуються вперше, або на наступній сторінці. На всі таблиці повинні бути дані посилання в тексті.

Таблиці повинні мати назви, що поміщають перед таблицею. В таблицях допускається розмір шрифту від 12 до 14, а міжрядковий інтервал – 1,0 – 1,5.

Таблиця позначається словом «Таблиця» і нумерується арабськими цифрами. Номер таблиці складається з номера розділу і порядкового номера таблиці, розділених крапкою.

Допускається перенос таблиці на наступну сторінку, при цьому в кожній частині таблиці повторюють її заголовок (шапку) і боковик (заголовки рядків). Слово «Таблиця» вказують один раз ліворуч над першою частиною таблиці, над іншими частинами пишуть: «Продовження табл. 3.2» із указівкою номера таблиці.

Заголовки граф таблиці друкують із прописних букв, а підзаголовки – з рядкових. Наприкінці заголовків і підзаголовків таблиць крапки не ставлять.

Таблиця 1.2 – Динаміка росту обсягу продаж

Найменування виробу	Значення попиту Q, по роках, тис. шт.					
	2012 р.	2013 р.	2014 р.	2015 р.	2016 р.	2017 р.
Виріб 1						
Виріб 2						
Виріб 3						
Всього						

Перед перерахуваннями в тексті ставлять двокрапку. Якщо перерахування не нумеруються (перший рівень деталізації), перед кожною позицією перерахування ставиться дефіс. Якщо перерахування нумеруються, перед кожною позицією ставиться мала літера алфавіту з дужкою. Для подальшої деталізації (другий рівень) варто використовувати арабські цифри з дужкою.

Примітки розташовують безпосередньо після тексту, таблиці, ілюстрації, до яких вони відносяться. Слово «Примітка» друкують із прописної букви з абзацного відступу, не підкреслюють, після слова «Примітка» ставлять крапку і з прописної букви в тім же

рядку дають текст примітки.

Виноски в тексті позначають знаками у виді арабських цифр із дужкою [3].

Формули і рівняння розташовують безпосередньо після тексту, у якому вони згадуються, по центру сторінки. Вище і нижче кожної формули або рівняння повинне бути залишено не менше одного рядка.

Формули і рівняння варто нумерувати порядковою нумерацією в межах розділу. Номер формули складається з номера розділу і порядкового номера формули, розділених крапкою. Пояснення значення символів, що входять у формулу, приводяться безпосередньо під формулою в тій послідовності, у якій вони дані у формулі. Пояснення кожного символу варто давати з нового рядка. Перший рядок пояснення починають без абзацу словом «де» без двокрапки. Наприклад, першу формулу другого розділу варто описати так: «Середня арифметична проста дорівнює сумі окремих значень ознаки, діленої на загальне число цих значень:

$$\Sigma X = X_1 + X_2, + \dots + X_n, \quad (2.1)$$

де X_1, X_2, \dots, X_n – індивідуальні значення ознаки;

n – число одиниць сукупності».

Додатки до контрольної роботи варто оформляти як продовження тексту, кожен додаток повинний починатися з нової сторінки. Додаток повинен мати заголовок, надрукований угорі малими літерами симетрично щодо тексту сторінки. Посередині рядка над заголовком повинно бути надруковане слово «Додаток ...» і прописна буква, що позначає додаток. Додатки варто позначати послідовно прописними буквами алфавіту: А, Б, В, Д, Ж, З, Л, М.

Додатки повинні мати загальну з іншим текстом наскрізну нумерацію сторінок.

ПЕРЕЛІК ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Бабайлов В.К. Взаимосвязь метода экономической науки и методики экономического исследования. / В.К.Бабайлов, Л.Н.Пахомова // Научный информационный журнал «Бизнес-Информ». – 2008. - №9 . – С.82-84.
2. Бабайлов, В.К. К проблеме дефиниции гипотезы. / В.К. Бабайлов, Л.В.Лебедева, Е.Н Журавка. //Научный информационный журнал «Бизнес-Информ». – 2009. - №1 . – С.146-148.
3. Бабайлов, В.К. Методология высшего образования: на пути к новой парадигме / В. Бабайлов, О. Васильковская // Новый коллегіум. – 2013. – № 1. – С.3 – 7.
4. Бабайлов, В.К. Эволюция парадигм экономики / В. Бабайлов // Проблеми і перспективи розвитку підприємництва: Збірник наукових праць харківського національного автомобільно-дорожнього університету. – №2(7), том 1 - 2014. – Харків: ХНАДУ, 2014 – 212 с.
5. Бабайлов, В.К. Методические указания по выполнению дипломных работ (для студентов специальности 7.050107 – Экономика предприятия) /А.В. Гринёв, В.К.Бабайлов, В.Г. Посыпай. – Харьков:РИО ХНАДУ, 2004. – 95с.
6. Бабайлов, В.К. Теория метода: монография / В.К. Бабайлов. – Харків: ХНАДУ, 2011. – 232 с.
7. Бабайлов, В.К. Формирование научного понятия на основе методики «2С70» / В. Бабайлов // Бизнес-Информ. - 2005. - №9-10. – с.112 – 115 .
- 8.Бабайлов, В.К.Наука управления: зарождение, становление, развитие. / В. Бабайлов // Бизнес-Информ.-1999.-№ 11-12. - С.143-145.
9. Бабайлов, В.К. Менеджмент: Наука и практика: учебник / В.К. Бабайлов – Х.: ХНАДУ, 2015. – 276 с.
- 10.Чорненький Я.Я., Чорненька Н.В., Рибак С.Б. Основи наукових досліджень: Навчальний посібник / Я.Я.Чорненький, Н.В.Чорненька, С.Б. Рибак – К.: ВД «Професіонал», 2006.- 208 с.
- 11.Чорненький, Я.Я. Науково-методичні вказівки щодо

особливостей оформлення та написання рефератів, курсових та дипломних робіт, організації наукових конференцій, семінарів, написання статей(для студентів вищих навчальних закладів 1-4 рівнів акредитації): Посібник. / Я.Я. Чорненький - Кременець, 2000.-59 с.

12.Шейко В.М., Кушнарєнко Н.М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності: Підручник./ В.М.Шейко, Н.М.Кушнарєнко - К.:Знання-Прес, 2000.- 295 с.

13.Мочерний, С.В. Методологія економічного дослідження / С.В. Мочерний. – Львів: Світ, 2001. – 416 с.

14.Макогон, Ю.В. Основи наукових досліджень в економіці: Навч. Посібник / Ю.В. Макогон, В.В. Пилипенко. – Донецьк: Альфа-прес, 2007.- 144 с.

15.Ковальчук, В.В. Основи наукових досліджень: Навчальний посібник / В.В. Ковальчук, Л.М. Моїсєєв. - К.:ВД «Професіонал», 2004.- 216 с.

16.П'ятницька-Позднякова, І.С. Основи наукових досліджень у вищій школі: Навчальний посібник / І.С. П'ятницька-Позднякова. - К.:2003.-116 с.

17.Цехмістрова, Г.С. Основи наукових досліджень: Навч. Посібник / Г.С. Цехмістрова – К.: Видавничий дім «Слово», 2004.- 240 с.

18.Філіпенко, А.С. Основи наукових досліджень. Конспект лекцій: Навчальний посібник / А.С. Філіпенко. – К.: Академвидав, 2005.- 208 с.